

OLEN LUTERILAINEN VI

Väinö Hotti

(nettikuva)

MARTTI LUTHER

10.11.1483 – 18.2.1546

”Kun Herramme ja Mestarimme Jeesus Kristus sanoo: Tehkää parannus jne., niin hän tahtoo, että uskovaisen koko elämä on oleva parannusta” (Luther, 1. teesi. 1517).

SUHDE AUKTORITEETIIN

Aikamme ilmapiiri on auktoriteettikielteenäinen. Ihminen on ”itsenäistynyt” väärällä tavalla. Sekä maalliset että hengelliset auktoriteetit ovat kärsineet inflaation. **Tämä koskee osaltaan myös Lutheria.** Aikamme ihminen haluaa olla vapaa. Hänen moraalisistaan ei kukaan saa määrätä. Mutta ”ei mitään uutta auringon alla”:

”Siihen aikaan ei ollut kuningasta Israelissa; jokainen teki sitä, mikä hänen omasta mielestään oli oikein” (Tuom.21:25).

Tämän lisäksi esiintyy määrätietoinen pyrkimys päästä irti Raamatun, Jumalan ja uskovien kahleista:

”Maan kuninkaat nousevat, ruhtinaat yhdessä neuvottelevat Herraa ja hänen voideltuansa vastaan: ”Katkaiskaamme heidän kahleensa, heittäkäämme päältämme heidän köytensä”. Hän, joka taivaassa asuu, nauraa; Herra pilkkaa heitä” (Ps.2:2-4).

MUINAISSET POLUT

Auktoriteettivihaan voi liittyä myös muinaisten asioiden hyljeksiminen. Moderni-ihminen **ei halua harrastaa vanhoja asioita.** Luther halutaan hyllyttää museoesineenä. Se olisi kuitenkin vakava virhe. Jos muuten

vanhoja perinteitä arvostetaan ja kunnioitetaan, hengellisellä alueella niiden huomioiminen voi olla tuskallista.

”Näin on Herra sanonut: ”Astukaa teille ja katsokaa ja **kysykää muinaisia polkuja**, kysykää, mikä on hyvä tie, ja vaeltakaa sitä, niin te löydätte levon sieluillenne”. **Mutta he vastasivat: ”Emme vaella”** (Jer. 6:16).

Lutherin juhlinta

Käytännön ongelmat lienevät suunnilleen samat kuin **Paavo Ruotsalaisen** kohdalla - tosin laajemmassa mittakaavassa. Entisiä Herran profeettoja muistetaan kukkasilla ja muistomerkeillä, nykyiset joutuvat ”kivisateeseen”!

”Herra, herätä meille uusia paavoja (luthereita), sillä entiset ovat kuolleet. Heidän hautojensa koristelijoiksi meistä on, **ei juuri muuhun”** (Niilo Tuomenoksa, Valkoiset synnit, s.28).

”Voi teitä, kirjanoppineet ja fariseukset, te ulkokullatut, kun te rakennatte profeettain hautoja ja **kaunistatte vanhurskasten hautakammioita**, ja sanotte: 'Jos me olisimme eläneet isäimme päivinä, emme olisi olleet osallisia heidän kanssaan profeettain vereen'! Niin te siis todistatte itsestänne, että olette niiden lapsia, jotka tappoivat profeetat. Täyttäkää siis te isäinne mitta” (Matt.23:29-32).

”EI HÄN KIRKKOANSA HEITÄ”, VAI HEITTÄÄKÖ KUITENKIN?

”*Koska se* (kirkko) *ei ole, kuten Rooma opettaa omastaan*, sine macula et ruca, *sen on alati tarkistettava kulkutietään*: ecclesia semper reformanda est” (Osmo Tiililä, Kristilliset kirkot ja muut yhteisöt, s.262).

On järkyttävää, että paraskin yhteisö ihmisen käsiin ja varaan joutuessaan turmeltuu. Näin kävi Israelin, Jumalan valitun kansan, **näin kävi Rooman kirkon, näin on käynyt luterilaisen kirkon**. Hengellisen yhteisön pitää terveenä ainoastaan, **jatkuva herätys**, jatkuva parannus, jatkuva suunnan tarkistus ja jatkuva - **uskonpuhdistus**! Ilman näitä yhteisö vaipuu kuolettavaan omahyväisyyden ja itsetyytyväisyyden uneen. Näyttää siltä, että hengellisenkin yhteisön isäntä vaihtuu hyvin helposti, jos yhteisössä

ei jatkuvasti suoriteta suunnan tarkistusta. Vähäinen herpaantuminen valvomisessa maksaa jopa **isännän vaihtumisen**. Tässä on jotakin ihmiselle käsittämätöntä! Jumala on ihmeteltävän paljon jättänyt ihmisen käsiin. Mutta näin vaan on!

”Kun Herramme ja Mestariimme Jeesus Kristus sanoo: Tehkää parannus jne., niin **hän tahtoo, että uskovaisen koko elämä on oleva parannusta**” (Luther, 1. teesi).

Lutherin saarna

Luther painotti saarnan keskeisyyttä jumalanpalveluksessa. **Hän vieroksui prameita liturgisia menoja**. Tänäpä olemme luisumassa takaisin liturgiavoittoiseen jumalanpalvelukseen. Katolisen esikuvan mukaan olemme ottaneet sieltä ”messu” – nimenkin. **Tämä on kumarrus katoliselle kirkolle – paavin jalkojen pesemistä ja Lutherin muiston häpäisemistä!**

*”Martti Lutherin erityinen voima saarnaajana oli siinä, että **hän pani koko persoonallisuutensa panoksen julistukseensa**. Hänestä voidaan todella sanoa, ettei hän saarnatessaan vain opettanut ja julistanut, vaan hän eli koko olemuksellaan saarnoissaan. Hän ei antanut kuulijoilleen vain jotakin sellaista, mitä hän oli muilta oppinut, vaan hän **jakoi sisintä itseään, oma sydäntään**” (Kares, Luther, s.395).*

*”Astuessani saarnatuoliin sanon itselleni: **Martti, muista että olet korkeimman Jumalan lähettiläs**. Puhu siis hänen nimessään ja hänen puolestansa. Tästä on seurauksena, etten minä kiinnitä huomiota mihinkään maailmassa **enkä pelkää sanoa totuutta**. Mutta tästä syystä en voi myöskään olla ylpeä tai kunnianhimoinen. En puhu kenenkään suosiota tavoitellen enkä kenenkään mielennouteeksi, en edes itsenikään. **Jumala voi mieluummin sallia ylpeyttä ja kunnianhimoa missä muussa säädysssä tahansa kuin saarnaajan**. Pyhän Raamatun edessä tulee jokaisen nöyrytyä ja antaa kunnia yksin Jumalalle” (Hjalmar Holmquist, Martti Luther, s.104).*

*”Olkootpa piispat ja papit muuten kuinka pyhiä ja autuaita tahansa, tässä yhdessä asiassa he ovat veltoja – ja vieläpä melkein kaikki. **Heillä ei ole huolta totuuden sanan oikeasta saarnasta. Ja niinpä onkin varmaa, että heidät kerran luetaan susien eikä paimenten joukkoon**” (Kares, Luther, s.393).*

*”Muut pappien tehtävät ovat sittenkin vain vähäarvoisia sen yhden rinnalla, että heidän asianaan on **auttaa ja hoitaa Kristuksen seurakuntaa totuuden sanalla**” (emt. s.393).*

Omantunnon ihminen

Lutherilla oli johtotähtenään Jumalan sana ja **sen valaisema omatunto**:

”Hän (Luther) syvimmältään ei huolehtinut muusta kuin oman sielunsa pelastumisesta, oikealla kohdalla pysymisestä Jumalan ja omantunnon edessä” (Kares, Luther, s.154).

*”Luther oli taistelijanakin **ennen kaikkea omantunnon ihminen**. Omatunto johti hänet taistelijan tielle, ja omatunto oli hänen vartijansa siinä jokapäiväisessä sodassa, miksi hänen elämänsä muodostui. **Yrjö Alanen** sanookin kuvaavasti, että **omatunto on ollut inhimillisesti katsoen Lutherin kohtalona**. Katseltaessa hänen vaelluksensa viittamerkkejä havaitaan, että **omatunto johti hänet tielle, missä hänestä tuli uskonpuhdistaja**. Omantunnon velvoittamana hän naulasi teesinsä Wittenbergin linnankirkon oveen. Omatunto kielsi häntä peruuttamasta piirtoakaan totuudesta, mikä hänelle oli kirkastunut. Omatunto oli hänen tukensa Wormsin valtiopäivillä. Omatunto teki hänestä profeetan. Hän oli alusta loppuun asti omantunnon taistelija. Hyvä omatunto oli hänelle samaa kuin usko Kristukseen. **Paha omatunto oli sen sijaan hänelle pelottava vihollinen**. Hän on itse sanonut: ‘Ei ole muuta niin suurta surun ja murheen syytä kuin syyllinen omatunto, joka on vaivattuna ja hädissään. – **Ei mikään tuota sellaista tuskaa ja murhetta kuin paha omatunto**” (167,168).*

Luther vastasi maallisten tuomareiden häneen kohdistuviin syytöksiin Wormsissa (18.4.1521) – tässäkin hän vetosi omaantuntoon:

*”Teidän Keisarillinen Majesteettinne pyytää minulta vastausta ilman sarvia ja hampaita. Minä tahdon siis antaa sellaisen. Minä en usko paaviin enempää kuin kirkolliskokouksiinkaan, sillä on aivan ilmeistä, että molemmat ovat usein erehtyneet ja antaneet itseään vastaan ristiriitaisia lausuntoja. Sen tähden olen kirjoittanut kirjani vain Jumalan sanaan ja omantuntoni vaatimuksiin perustuen. Ellei minua kumota Jumalan oman sanan todistuksilla tai muilla selvillä ja ilmeisillä syillä, niin en voi enkä tahdo peruuttaa tai oikaista ainoatakaan kirjoittamaani sanaa. **Sillä on väärin, vahingollista ja vaarallista tehdä mitään vastoin omantuntonsa vaatimusta.** Jumala minua auttakoon! Amen” (Hjalmar Holmquist, Martti Luther, s.76).*

”Hänet julistettiin tosin Wormsissa huhtikuussa 1521 valtakunnankiroukseen, mikä merkitsi, että kuka tahansa sai ilman rangaistusseuraamuksia tappa hänet” (Pinomaa, Kuka Luther todella oli, s.46).

”Hänellä oli arka omatunto ja herkkä sydän, joka usein oli vapissut Jumalan kasvojen edessä” (Kares, Luther, s.217).

”Hän ei osannut etsiä sivuteitä ja oikopolkuja, vaan omantunnonihmisenä oli aina ehdottomuuden edessä” (emt. s.273).

Jumalan hullu

Luther oli oppinut mies, mutta hänelle olivat auenneet myös uskon näköalat. Raamatun jumalallinen viisaus meni maallisen viisauden edelle:

”Sillä Jumalan hulluus on viisaampi kuin ihmiset, ja Jumalan heikkous on väkevämpi kuin ihmiset” (1. Kor.1:25).

”hän tuntee, että hänen elämänsä korkeimpia hetkiä ovat ne, kun Jumala oli ”tehnyt hänet hulluksi” (Kares. Luther, s.95).

”Kyllä Jumala auttaa` tai vastasi leikkisästi: ‘Jumala on hullujen holhooja’” (emt.s.155).

*”Luther ei pitänyt taloudellisia asioita **eikä myöskään politiikkaa kutsumukseensa kuuluvina...hän niin vapaalla mielellä jätti kirkonkin hallitusasiat maallisten ruhtinaitten käsiin**” (156).*

*”Ja kuta viisaampia, oikeudenmukaisempia ja pyhempitä ihmiset ovat Kristuksesta, **sitä en enemmän he vahingoittavat evankeliumia**” (Gal.kirj. sel. s.59).*

*”En tahdo enää puhua tuon pedon kanssa, sillä on niin syvä katse ja **kummallisia mietteitä päässä**” (kardinaali Cajetanus) (Kares, Luther, s.90).*

*”Paavalikin sanoo evankeliumia ristiinnaulitusta Kristuksesta mm. **ristin sanaksi ja tyhmäksi saarnaksi**” (Gal. kirj. sel., s.275).*

JUMALA OMPI LINNAMME

1. JUMALA OMPI LINNAMME JA VAHVA TURVA AIVAN, ON MIEKKAMME JA KILPEMME AJALLA VAARAN, VAIVAN SE VANHA VAINOOJA, KAVALA, KAUHEA, ON KIIVAS KIUKKUINEN JA JULMA, HIRMUINEN. VAIN HERRA HÄNET VOITTA.

2. ON TURHA OMA VOIMAMME, VÄÄRYYDEN VALTAA VASTAAN. ME TURMAN VALLAT VOITAMME HERRASSA AINOASTAAN. HÄN, KRISTUS, KUNINGAS, ON VOITONRUHTINAS, LYÖ JOUKOT HELVETIN, NE TALLAA JALKOIHIN, JA VOITON MEILLE SAATTA.

3. MAAILMA VAIKK` OIS TÄYNNÄNSÄ, PIMEYDEN ENKELEITÄ, PÄÄLLEMME SYÖSTEN PÄÄNÄNSÄ, HE EIVÄT VOITA MEITÄ. NE RAIVOTKOHOT VAAN, JA SYÖSKÖÖT KIUKKUAAN, NE SAANEHET JO ON HERRALTA TUOMION. YKS SANA HEIDÄT KAATAA.

4. SE SANA SEISOO VAHVANA, HE EI VOI SITÄ KESTÄÄ. KUN KANSSAMME ON JUMALA, KEN MEILTÄ VOITON ESTÄÄ. JOS VEIS HE HENKEMME, OSAMME, ONNEMME, NE HEIDÄN OLKOHON, VAAN MEIDÄN IÄT ON, JUMALAN VALTAKUNTA.